

فیلم‌نامه «سر خیوست» کتاب شد

شکیبا افخمی‌راد
sh.afkhami@shahraranews.ir

در ۸ رشته این جشنواره، توانست سیمرخ بلورین ویژه هیئت داوران را به خود اختصاص دهد. کسب جایزه بهترین فیلم از بیست‌ویکمین دوره جشن سینمای ایران و همچنین بیستمین دوره جشن حافظ از دیگر جوایز مهم این فیلم‌سینمایی هستند. «سر خیوست» با بازی نوید محمدزاده و پریناز ایزدیار که ۱۵ خرداد ۱۳۹۸ در سینماهای سراسر کشور اکران شد در نمایش عمومی خود نیز موفق عمل کرد، به طوری که اکنون به عنوان چهارمین فیلم پرفروش غیر کم‌دی تاریخ سینمای ایران شناخته می‌شود.

حال بعد از گذشت نزدیک به دو سال از اکران این فیلم، فیلم‌نامه آن در دسترس مخاطبان قرار گرفته‌است.فیلم‌نامه «سر خیوست» را نیما جاویدی نوشته و گفت‌وگوی تخصصی آن برعهده سعید رحمانی بوده است. جاویدی کارگردان و نویسنده فیلم سینمایی «سر خیوست» درباره چاپ این کتاب نوشته است: «وقتی وارد عرصه فیلم‌نامه‌نویسی می‌شی به قانون نانوشته هست که بهت توصیه می‌کنه اگه می‌خوای موفقیتت تضمین بشه در مورد آدم‌ها و دنیایی که خیلی خوب می‌شناسی بنویس ... خیلی خوشحالم که علی‌رغم همه ترس‌ها و نگرانی‌ها و سختی‌ها به این توصیه عمل نکردم و سفر کردم به دنیایی که لحظه لحظه‌اش برام کشف و شهود بود. با سپاس از نشر ساقی به خاطر این تصمیم در دست در مورد شروع چاپ مجموعه کتاب‌های فیلم‌نامه که امیدوارم تداوم داشته باشه. سپاس از سید سعید رحمانی عزیز و کاربلد بابت گفتگوی تخصصی کتاب، خسته نباشید به آقای علی جعفرآبادی دبیر محترم فیلم‌نامه‌های ایرانی این مجموعه.»

روایت همایون شجریان

از «هوای زمزمه‌هایت»

همایون شجریان دومین قطعه خود برای فیلم «می‌خواهم زنده بمانم» با عنوان «هوای زمزمه‌هایت» را منتشر کرد. به گزارش خبرگزاری صبا، این اثر را غلامرضا صادقی آهنگ‌سازی کرده است. همایون شجریان همچنین سه تا این قطعه را نواخته و نویدزمردی نوازنده گیتار آن بوده است. شجریان در توضیح «هوای زمزمه‌هایت» در صفحه اینستاگرام خود نوشته است: «آنچه می‌شنوید، دومین اثری است که به عنوان همکاری مشترک من و رضا جان با پروژه «می‌خواهم زنده بمانم» ضبط و اجرا شده است و امیدوارم در نظر شما مقبول افتد. گمان می‌کنم ذکر پارهای نکات و توجه به آن‌ها خالی از لطف نباشد. در همکاری بین دو حوزه متفاوت هنر یعنی هنر موسیقی و هنرهای تصویری، آنچه نخست حائز اهمیت است حفظ روح داستانی است که روایت می‌شود. در ساخت این اثر و اثری که پیش‌تر به سمع و نظر شما رسید تلاش کرده‌ایم ضمن پابندی به اصول موسیقی کلاسیک ایرانی در اجرای آواز، نقیبه هم به فضایی بز نیم که باعث نزدیکی بیشتر موسیقی به فضای داستان شود؛ موسیقی، ضمن حفظ مرزهای خود به عنوان اثری مستقل در تلاش بوده‌است تا همگام باشد با آنچه روایت می‌شود.»و در ادامه به چند تکنیک به کار گرفته‌شده در این اثر که ریشه در موسیقی قومی و دستگاهی دارد اشاره کرده‌است: «در بخش اول که آواز با غزل زیبای زنده‌یاد حسین منزوی آغاز می‌شود، از رنگ‌بوی و بخشی از تکنیک آوازی موسیقی خراسان استفاده شده است. این حالت‌ها به شکلی تعدیل شده و همسوبا زیباشناسی مناسب این قطعه اجرا شده‌است و به عمد از نوایس و لحنی که در خوانندگی موسیقی خراسان به کار می‌رود کمی فاصله گرفته‌است. بخش دوم آواز با ریتم پنج‌ضربی که از ریتم‌های شاخص موسیقی ایرانی است آغاز می‌شود و زمان‌بندی ملودی اصلی و تنظیم گیتار به شکلی طراحی شده که بی‌آنکه لنگ بودن ریتم پنج‌ضربی القا شود، آرام و روان مخاطب را با معنی کلام و حس کار همراه کند. در بخش سوم که غزل استاد سایه بر آن می‌در خشد، ملودی کلام ضمن آنکه مخلوق ذهن آهنگ‌ساز است، نیز ملهم از حال‌وهوای گوشه کرشمه در ردیف دستگاه شور است. در این قسمت، همان‌گونه که وزن شعر تغییر می‌کند، ریتم قطعه بی‌آنکه خللی در احساس ایجاد کند از پنج به شش ضربی تغییر یافته‌است.»

اثر فیلمساز مشهدی درجشنواره بریتانیایی

پویانمایی کوتاه «من آلیس نیستم ولی اینجا سرزمین عجایب است» به جشنواره بین‌المللی فیلم Oxford international short film festival (oxisiff) بریتانیا راه یافت. به گزارش روابط عمومی انجمن سینمای جوانان ایران، نویسنده‌گی و کارگردانی پویانمایی کوتاه من آلیس نیستم ولی اینجا سرزمین عجایب است» برعهده مهدی به سادات احمدی سلیمانی و تهیه‌کنندگی آن برعهده انجمن سینمای جوانان ایران دفتر مشهد و حسن مهدوی پور بوده‌است. این فیلم روانیگر دختری است که درگیر مشکلات زمانه خود شده و در نهایت خود را به دست پرنده‌های نقاشی‌اش می‌سپارد. جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه آکسفورد (oxisiff) از تنوع و خلاقیت فیلم‌های کوتاه تجلیل می‌کند. سومین دوره این جشنواره که قرار بود به صورت زنده در کالج سنت جونز آکسفورد و به صورت هم‌زمان در چند نقطه جهان برگزار گردد به دلیل شیوع بیماری کرونا ناانلین از تاریخ ۱۳ تا ۲۱ شهریور ۲۰۲۱ برگزار می‌شود.

شهریار

روزنامه شهریار

۴شنبه
۱۳۹۵ فروردین ۱۳
۱۳۳۲ و ۱۳۳۳
شماره ۳۳۶۰

۱۴

فرهنگ و هنر

بررسی ظرفیت‌های ادبی غزل عطار در آواز ایرانی در گفت‌وگو با کیوان ساکت، وحید تاج و یک مدرس دانشگاه

عطر اشعار عطار در موسیقی ایرانی

زندگی با ادبیات

خالق «هفت شهر عشق» را شاعری می‌دانند که با بیان مفاهیم عرفانی، برای زندگی پراضطراب امروز راهکار دارد. در غزل‌های عاشقانه او هر چیزی به گشودگی و امید منجر می‌شود زیرا معبودش ازلی است و شعرش هم درد است و هم درمان. اما بارها و بارها کلام شیخ فریدالدین عطار نیشابوری، در صدای بزرگان موسیقی ایران درآمیخته و بر جاودانگی‌اش افزون شده است. «چون تو جانان منی جان بی تو خرم کی شود/ چون تو در کس ننگری کس با تو همدم کی شود» آواز مشترک مرحوم شجریان و همایون. تصنیف مشهور «ای دل اگر عاشقی» علی‌رضا افتخاری، تصنیف «دل‌آرای» حسام‌الدین سراج و «به‌دردی مبتلا گشتم که درماشش نمی‌بینم» از آلبوم «دریای بی پایان» سالار عقیلی. حتی گروه‌های تلفیقی مانند «دنک شو» نیز به سراغ غزل‌های این شاعر و عارف پایان سده ششم و آغاز سده هفتم رفته‌اند: «آتش عشق تو در جان خوشتر است/ جان زعشقت آتش افشان خوشتر است».

در ادامه به مناسبت روز بزرگداشت شاعر بلندنام ادبیات فارسی در ۲۵فروردین، به ظرفیت‌های ادبی غزل او در آواز ایرانی در گفت‌وگو با کیوان ساکت و وحید تاج و دکتر نعمت‌ا... تقوی‌بهبهانی، پژوهشگر حوزه عرفان پرداخته‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

● مدح شاهان در موسیقی کاربردی ندارد

کیوان ساکت، آهنگ‌ساز و نوازنده تار سه‌تار مشهدی، ابتدا به شعر عطار می‌پردازد و می‌گوید:

عطار با اشعار عارفانه‌اش روی شاعران بعد از خود تأثیر بسیاری می‌گذارد. چنانکه شاعرانی مانند شیخ محمود شبستری، صائب تبریزی و مولانا شعر عطار را ستوده‌اند. در تاریخ آمده که شغلش عطاری و داروسازی بوده و این حرفه را از پدر آموخته و بنابراین در شعرهایش مدح بزرگان و دولتمردان نیامده و درواقع به

این موضوع نیازی نداشته است. او ادامه می‌دهد: شعری که در مدح شاهان سروده شده باشد، در موسیقی کاربردی ندارد. عطار هم مدحیات ندارد و بیشتر شعرهای او عاشقانه با نگاهی عرفانی است و از این نظر است که می‌تواند با موسیقی همراه شود. از طرفی در شعر عطار هر چیز غمگینی به امید و گشودگی منجر می‌شود و جایی برای غم در شعرش باقی نمی‌ماند. درواقع غمش هم شیرین و دوست‌داشتنی است. غم نداشتن چیزی نیست. غمی عرفانی است که با بازگشت به سوی خالق و پروردگار آرام می‌گیرد.

«بجز غم خوردن عشقت غمی دیگر نمی‌دانم/ که شادی در همه عالم ازین خوشتر نمی‌دانم» استاد موسیقی ایرانی همچنین بر این نظر است که شعرهای عطار مناسب بافت موسیقی ایرانی است؛ به‌ویژه آن بخش که ریشه در موسیقی ملی و ردیفی و دستگاهی دارد: «آن دهان نیست که تنگ شکر است/ وان میان نیست که مویی دیگر است» این تشبیهات بسیار زیباست که با موسیقی ردیفی دستگاهی ایران بسیار مناسب و همسو می‌شود. درواقع می‌توان گفت شعر موزون و مقفای عطار در ردیف موسیقی کلاسیک ایران قرار می‌گیرد.

● اشعار عطار به ترجمه نیاز ندارد

وحید تاج خواننده جوان موسیقی سنتی ایران در آلبومی با نام «عطار» و با آهنگ‌سازی کمانچه‌نوازی «آرش کامور» قطعاتی از هفت وادی عرفان را از اشعار «عطار نیشابوری» به خوانش درآورده است. او نیز بر این نظر است که برای نزدیک شدن به شاعرانی چون عطار و حافظ و سعدی باید راه و رسم زندگی آن‌ها را دانست. او می‌گوید: من از همان نوجوانی تحت‌تأثیر روایتی از زندگی عطار بودم که در دوران تحصیل خوانده بودم؛ گفت‌وگویی بین شیخ نیشابوری و

سید عباس صالحی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در پیامی روز بزرگداشت عطار نیشابوری را گرامی داشت. متن این پیام بدین شرح است: نکوداشت مفاخر و سرمایه‌های ارزشمند فرهنگی سرزمین ایران اسلامی، یادآوری توجّه به داشته‌ها و ذخایر معرفتی و هویتی این مرز و بوم است. شیخ فریدالدین عطار نیشابوری از جمله این مفاخر بلندآوازه در وادی شعر و ادب و عرفان است که نام و یادش ورد زبان و ورشحات قریحه و قلمش جلای جان و صفای روح و روان صاحبان و اهالی عرفان، معرفت در سراسر

پیام وزیر ارشاد

برای نکوداشت روز عطار

درباره فیلم «زیر نور کم» به کارگردانی محمد پرویزی

بیانی روشن با قصه نحیف

ابتدایی به روشنی توضیح می‌دهد که قصدش از ساخت چنین اثری تزییح فضای بینابینی و حالت تردید با دودل بودن در روابط اجتماعی و عاطفی افراد است. این نمایش اما، نمی‌تواند در طول فنتادوچند دقیقه زمان اثر، به شکوفایی برسد تا اعلام موضع فیلم‌ساز به همان متن اولیه محدود بماند. در واقع، بینندگان «زیر نور کم»، به طور جداگانه، با یک بیانیه روشن و یک قصه نحیف طرف هستند که در طول فیلم باید تلاش کنند هر طور شده آن بیانیه را بر این قصه منطبق سازند. اتفاقی که شاید در بخش‌هایی از اثر خود فیلم‌ساز هم آن را فراموش می‌کند.

● مسیر انحرافی

به لحاظ روایی، فیلم‌ساز برای پیاده کردن یک طرح موزاییکی در کل اثر تلاش می‌کند و هر قطعه این پازل قرار است در نسبتش با مجموع و در کلیت فیلم معنی پیدا کند. در واقع، بیننده باید با برش‌هایی پراکنده از یک شخصیت در زمان‌های مختلف صیقل بخورد، بیننده تا پایان در تکاپو از فضای ذهنی او به دست آورد. رفت و برگشت‌های زمانی دوربین اما، کار را به کل منحرف کرده و روایت «زیر نور

این اتفاق اما، هیچ‌وقت رخ نمی‌دهد و بیشتر از آنکه ذهن رویا برای مخاطب صیقل بخورد، بیننده تا پایان در تکاپو برای کشف معماهای گذشته او باقی می‌ماند.

خالق «زیر نور کم» با همان منولوگ

نمی‌تواند ما را به درون شخصیت‌ها ببرد. فیلم با یک مونولوگ طولانی و شبهه به بیانیه آغاز می‌شود که نشان می‌دهد قرار است بیننده خود را با جهان مشوش شخصیت اصلی فیلم، یعنی رویا با بازی لیلا زارع، همراه کند.

نور کم» حاکی از آن است که با اثری در گونه روان‌شناختی طرفیم. این فیلم اما، با وجود نمایش‌هایی که بر پا می‌کند تا خصلت‌های روان‌شناسانه خود را به رخ بکشد، تقریباً به جهان ذهنی انسان‌هایش بی‌اعتناست و

● روان‌شناسی دم‌دستی

ساختار کلی روایت و فرم اجرای «زیر نور کم» امید چندانی به دیده شدن نداشته باشد.